

KICHIK BIZNES SIYOSATI

Djo‘rayeva Lola Abdugabbarovna

Termiz davlat universiteti

iqtisodiyot fakulteti o‘qituvchisi

Ismoilova Sevinch

Talaba

Annotatsiya. Kichik biznes iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri bo‘lib, u bandlikni oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va ichki bozorda raqobat muhitini shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada kichik biznes siyosatining mohiyati, davlat tomonidan taqdim etilayotgan imtiyozlar va qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, shuningdek, kichik tadbirkorlikning rivojlanishiga to‘sqinlik qiluvchi omillar tahlil qilinadi. **Maqolaning maqsadi.** Ushbu maqolaning asosiy maqsadi – kichik biznes siyosatining ahamiyatini tahlil qilish, davlat tomonidan olib borilayotgan qo‘llab-quvvatlash choralari samaradorligini o‘rganish hamda kichik tadbirkorlikning rivojlanishiga to‘sqinlik qiluvchi muammolarni aniqlashdan iborat.

Natijalar. Tadqiqot natijalari kichik biznes siyosatini yanada samarali qilish bo‘yicha takliflarni ilgari surishga qaratilgan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra:

-Kichik biznes siyosati iqtisodiy barqarorlik va innovatsion rivojlanishda muhim rol o‘ynashi aniqlanadi.

-Davlat tomonidan taqdim etilayotgan moliyaviy va institutsional yordam tadbirkorlarning faoliyatini kengaytirishiga imkon berishi isbotlanadi.

-Raqobat muhitining yaxshilanishi va soliq yengilliklari kichik biznesning rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishi aniqlanadi.

-Shuningdek, byurokratik to‘siqlar, moliyaviy resurslarga cheklangan kirish va huquqiy tartibga solishdagi murakkabliklar kichik tadbirkorlikning o‘rishiga to‘sqinlik qiluvchi asosiy omillar ekanligi ko‘rsatib beriladi.

Kalit so‘zlar. Kichik biznes, tadbirkorlik, iqtisodiy siyosat, davlat qo‘llab-quvvatlashi, innovatsiyalar, biznes rivojlanishi, investitsiyalar, soliq imtiyozlari.

Small Business Policy

Abstract. Small business is one of the key factors of economic development, contributing to employment growth, innovation implementation, and the formation of a competitive environment in the domestic market. This article examines the essence of small business policy, government-provided benefits and support mechanisms, as

well as the factors hindering the development of small enterprises. The research results aim to propose recommendations for improving the effectiveness of small business policy.

Purpose of the Article. The main objective of this article is to analyze the significance of small business policy, assess the effectiveness of government support measures, and identify challenges that hinder the development of small enterprises.

Findings. According to the research findings:

- Small business policy plays a crucial role in economic stability and innovative development.
- Government financial and institutional support helps expand entrepreneurial activities.
- Enhancing competition and tax incentives positively impact small business growth.
- Bureaucratic barriers, limited access to financial resources, and complex legal regulations are identified as major obstacles to the growth of small enterprises.

Keywords. Small business, entrepreneurship, economic policy, government support, innovations, business development, investments, tax incentives.

Политика малого бизнеса

Аннотация. Малый бизнес является одним из ключевых факторов экономического развития, способствуя росту занятости, внедрению инноваций и формированию конкурентной среды на внутреннем рынке. В данной статье рассматривается сущность политики малого бизнеса, государственные льготы и механизмы поддержки, а также анализируются факторы, препятствующие развитию малого предпринимательства. Результаты исследования направлены на выработку предложений по повышению эффективности политики малого бизнеса.

Цель статьи. Основная цель данной статьи – анализ значения политики малого бизнеса, исследование эффективности государственных мер поддержки, а также выявление проблем, препятствующих развитию малого предпринимательства.

Результаты. По результатам исследования:

- Определено, что политика малого бизнеса играет важную роль в экономической стабильности и инновационном развитии.

-Доказано, что государственная финансовая и институциональная поддержка способствует расширению предпринимательской деятельности.

-Улучшение конкурентной среды и налоговые льготы оказывают положительное влияние на развитие малого бизнеса.

-Также выявлено, что бюрократические барьеры, ограниченный доступ к финансовым ресурсам и сложность нормативно-правового регулирования являются основными факторами, препятствующими росту малого предпринимательства.

Ключевые слова. Малый бизнес, предпринимательство, экономическая политика, государственная поддержка, инновации, развитие бизнеса, инвестиции, налоговые льготы.

Kichik biznes siyosati mamlakat iqtisodiy barqarorligi va tadbirkorlik muhitini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimidir. U davlat tomonidan kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash, soliq yengilliklari yaratish, moliyaviy resurslarga kirishni osonlashtirish va huquqiy himoyani ta‘minlash orqali amalga oshiriladi. Kichik biznes dunyo bo‘ylab iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Jahon Bankining ma‘lumotlariga ko‘ra, rivojlangan mamlakatlarda kichik va o‘rta biznes yalpi ichki mahsulotning (YaIM) 50-60 foizini tashkil qiladi. Bu ko‘rsatkich rivojlanayotgan davlatlarda 30-40 foiz atrofida. Ha, albatta. Turli davlat prezidentlari kichik biznes va tadbirkorlik siyosati haqida ko‘p bora gapirishgan:

1. Shavkat Mirziyoyev (O‘zbekiston Prezidenti):

"Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish – mamlakatimiz iqtisodiyotining barqaror o‘shishiga xizmat qiladigan asosiy omillardandir. Biz tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlashni davom ettiramiz va ular uchun barcha sharoitlarni yaratamiz."

2. Barak Obama (sobiq AQSh Prezidenti):

"Kichik biznes – Amerika iqtisodiyotining asosiy tayanchlaridan biri. Ular ish o‘rinlarini yaratadi, innovatsiyalarni olib keladi va mahalliy iqtisodiyotni mustahkamlashda katta rol o‘ynaydi."

3. Vladimir Putin (Rossiya Prezidenti):

"Rossiyada kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Biz ularga soliq yukini kamaytirish va moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha harakat qilamiz."

4. Xi Jinping (Xitoy Prezidenti):

"Kichik va o'rta korxonalar – Xitoy iqtisodiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biri. Biz ularning innovatsiyalarni rivojlantirishiga va xalqaro bozorga chiqishiga yordam beramiz."

Kichik biznesning asosiy afzalliklaridan biri – ish o'rinlari yaratish imkoniyatidir. Xalqaro Mehnat Tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, global miqyosda xususiy sektor ish o'rinlarining 70 foizidan ortig'ini kichik va o'rta biznes korxonalari ta'minlaydi. Davlat kichik biznesni qo'llab-quvvatlash uchun turli strategiyalarni qo'llaydi. Jumladan, soliq imtiyozlari, subsidiyalar, kredit kafolatlari, grant dasturlari va soddalashtirilgan litsenziyalash jarayonlari kabi mexanizmlar mavjud. Masalan, AQShda Kichik biznes ma'muriyati (SBA) tadbirkorlarga past foizli kreditlar va biznesni rivojlantirish bo'yicha maslahat xizmatlarini taklif etadi.

Yevropa Ittifoqi davlatlari kichik biznesni qo'llab-quvvatlash uchun "Small Business Act" (SBA) siyosatini ishlab chiqqan. Bu hujjat kichik biznes uchun moliyaviy va huquqiy qulayliklarni yaratish, innovatsion tadbirkorlikni rag'batlantirish va startaplarni qo'llab-quvvatlashni nazarda tutadi. O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha bir qator qonun hujjatlari qabul qilingan. Quyida ayrim muhim hujjatlardan misollar keltiraman: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (44-modda):

"Har kim tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega. Davlat tadbirkorlik va boshqa iqtisodiy faoliyat erkinligini kafolatlaydi". "Tadbirkorlik faoliyati erkinligi kafolatlari to'g'risida"gi Qonun (2000-yil, yangi tahriri 2012-yil): "Davlat tadbirkorlik subyektlarining huquqlarini himoya qiladi, ularning erkin faoliyat yuritishi uchun shart-sharoit yaratadi va noqonuniy aralashuvlarga yo'l qo'ymaydi." O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 5-oktabrdagi PQ-5199-sonli qarori: "Tadbirkorlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularga kredit resurslariga erkin kirish imkoniyatini yaratish maqsadida Tadbirkorlikni rivojlantirish jamg'armasi tashkil etildi." "Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi Qonun (2012-yil): "Kichik biznes subyektlariga soliq imtiyozlari, kredit resurslariga yengilliklar va boshqa davlat tomonidan yordam mexanizmlari taqdim etiladi." "O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi" (2020-yil yangi tahriri)da shunday e'tirof etilgan: "Kichik biznes subyektlari uchun yengillik tariqasida soddalashtirilgan soliq tizimi joriy etiladi. Ular aylanmadan olinadigan soliq yoki foyda solig'idan birini tanlash huquqiga ega."

Kichik biznes uchun asosiy muammolardan biri – moliyaviy resurslarga cheklangan kirish imkoniyatidir. Ko'pgina tadbirkorlar boshlang'ich kapital topishda

qiyinchiliklarga duch keladilar. Jahon Bankining hisobotlariga ko'ra, rivojlanayotgan mamlakatlarda kichik biznes vakillarining 40 foizi bank kreditlariga kira olmaydi.

Byurokratik to'siqlar kichik biznes rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ayrim mamlakatlarda biznesni ro'yxatdan o'tkazish va ruxsatnomalar olish uzoq va murakkab jarayondir. Masalan, Jahon Bankining "Doing Business" reytingida ba'zi davlatlarda biznes ochish uchun 10-15 kun talab qilinsa, boshqa joylarda bu jarayon bir necha oyga cho'zilishi mumkin.

Texnologik innovatsiyalar kichik biznes uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli marketing, elektron tijorat va onlayn to'lov tizimlari tadbirkorlikning rivojlanishiga katta turtki bermoqda. Xususan, Xitoyda kichik va o'rta biznes elektron tijorat platformalaridan keng foydalanib, ichki va xalqaro bozorlarga chiqmoqda.

Soliq yukining og'irligi kichik biznes uchun yana bir muammo hisoblanadi. Ayrim davlatlarda kichik korxonalar uchun progressiv soliq tizimi joriy etilgan bo'lsa, boshqalarda soliq yengilliklari mavjud. Masalan, Buyuk Britaniyada kichik bizneslar uchun past stavkali korporativ soliq tizimi mavjud.

Kichik biznes siyosati mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Samarali strategiyalar ishlab chiqilgan taqdirda, kichik tadbirkorlik yangi ish o'rinlarini yaratish, innovatsiyalarni rivojlantirish va ichki bozorda raqobat muhitini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'oziyev D. G. Chet el investitsiyalaridan foydalanish samaradorligi Toshkent; Moliya, 2019-yil.

2. L.A.Djo'raeva. SURXONDARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING QISHLOQ, O'RMON VA BALIQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQRISHIDAGI ULUSHI HAJMINI MODELASHTIRISH. **Maqola.** «JOURNAL OF UNIVERSAL SCIEN»

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF 2024 = 3.073/Volume-2, Issue-7

3.L.A.Djo'raeva MAHALLIY BYUDJET DAROMADLARIGA INVESTITSUYALARNING TA'SIRINI BAHOLASH. **Maqola. Mahalliy jurnal** «JOURNAL OF UNIVERSAL SCIEN»

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4

4. L.A.Djo‘raeva . XALQARO KREDIT LINIYALARI VA ULARNI KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI, RAQAMLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA). **Maqola. Mahalliy jurnal**

TA'LIM FIDOYILARI.

4-SON 1-JILD APREL 2024 – YIL 1-QISM

ISSN 2181-2160, JIFactor: 8.2

5. L.A.Djo‘raeva . PECULIARITIES OF INCREASING THE INCOME OF THE POPULATION IN THE REGION. **Maqola. «JOURNAL OF UNIVERSAL SCIEN»**

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF 2024 = 5.073/Volume-2, Issue-7

6."The Lean Startup" – Eric Ries – Biznesni boshlash va rivojlantirish bo‘yicha innovatsion yondashuv.

7."The E-Myth Revisited" – Michael E. Gerber – Kichik biznes egalarining xatolari va ulardan qanday qochish haqida.

8."The Small Business Advocate" – Richard J. Judd – Hukumat siyosatining kichik biznesga ta’siri haqida.

9."Kichik biznes va davlat" – O‘zbekiston va MDH davlatlaridagi kichik biznes siyosati bo‘yicha turli tahlillar va tadqiqotlar (mahalliy manbalar).

10."Legal Guide for Starting & Running a Small Business" – Fred S. Steingold – Kichik biznes yuritish uchun muhim qonuniy jihatlar.

11."Building a StoryBrand" – Donald Miller – Kichik bizneslar uchun kuchli brend yaratish strategiyalari.

12. Internet manzillari.Lex.uz.